

Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gródku nad Dunajcem
z dnia 14 lutego 2024 roku

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku nad Dunajcem

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

Z dnia 14 lutego 2024 r.

Spis treści:

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Rozdział II

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

Rozdział III

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi a pracownikami Ośrodka

Rozdział IV

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

Rozdział V

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego

Rozdział VI

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku małoletnich

Rozdział VII

Postanowienia końcowe

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§1

1. Standardy określają zasady i szczegółowy zakres ochrony małoletnich w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku nad Dunajcem.
2. Głównym celem niniejszych Standardów jest zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim, dbałość o ich dobro, uwzględnianie ich potrzeb i podejmowanie działań w ich jak najlepszym interesie.
3. Niniejsze Standardy dotyczą Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku nad Dunajcem,
4. Szczegółowe cele niniejszych Standardów to:
 - 1) zwrócenie uwagi pracowników Ośrodka na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem,
 - 2) prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie zapewnienia ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

§2

1. W niniejszych Standardach zastosowano terminy, które oznaczają:
 - 1) dziecko — każda osoba do ukończenia 18 roku życia,
 - 2) opiekun dziecka — osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic/opiekun prawny/opiekun faktyczny, w myśl niniejszych Standardów opiekunem jest również rodzic zastępczy,
 - 3) zgoda opiekuna dziecka — oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów prawnych/opiekunów faktycznych,
 - 4) dane osobowe dziecka — wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka,
 - 5) krzywdzenie małoletniego — każde działanie, które powoduje, że dziecko doświadcza krzywdy fizycznej, psychicznej, seksualnej, innej oraz zaniedbywania, to również brak działania ze strony osoby, instytucji lub społeczeństwa oraz rezultat bezczynności, który ogranicza równe prawa dziecka i zakłóca jego optymalny rozwój, krzywdzeniem małoletniego jest m.in.:
 - a) przemoc fizyczna — naruszenie nietykalności cielesnej, czyli wszelkiego rodzaju działanie wobec dziecka, które powoduje urazy na jego ciele, np. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne, itp.,
 - b) przemoc emocjonalna — naruszenie godności osobistej dziecka, czyli poniżanie, upokarzanie, a także wszelkie działania ukierunkowane na wyrządzenie szkody psychicznej np. poprzez wyzywanie, wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, warunkowanie miłości, emocjonalne odrzucenie, zastraszanie, nieposzanowanie potrzeb, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań nieadekwatnych w stosunku do wieku, którym nie jest ono w stanie sprostać itp.,
 - c) wykorzystywanie seksualne — naruszenie intymności, czyli każde zachowanie osoby dorosłej angażujące dziecko do aktywności seksualnej, dotyczy zarówno działań związanych z kontaktem fizycznym (np. dotykanie miejsc intymnych dziecka, współżycie z dzieckiem), jak i bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, ekshibicjonizm),
 - d) zaniedbanie — naruszenie obowiązku do opieki ze strony bliskich, czyli niezaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka, zarówno fizycznych (takich jak prawo do ochrony zdrowia, edukacji, czy prawidłowego odżywiania, adekwatne

ubranie), jak i psychicznych (np. zapewnienie bezpieczeństwa, miłości, troski, szacunku, akceptacji, wsparcia),

§3

1. Niniejsze Standardy zostały opracowane na podstawie art. 22b i art. 22c ustawy z 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.
2. Akty prawne, które regulują ochronę małoletnich to:
 - 1) ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw,
 - 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
 - 3) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny,
 - 4) Konwencja o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 roku,
 - 5) ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
 - 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks postępowania karnego,
 - 7) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny,
 - 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego.
3. Pracownicy Ośrodka w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitorują sytuację oraz stosują zasady określone w niniejszych Standardach.
4. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników Ośrodka wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.

Rozdział II

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

§4

1. Ośrodek zobowiązuje się przeciwdziałać krzywdzeniu dzieci również poprzez właściwy dobór pracowników.
2. Na etapie rekrutacji pracowników do Ośrodka sprawdzane są m.in.: wykształcenie, kompetencje i doświadczenie.
3. Kandydaci do zatrudnienia w Ośrodku weryfikowani są w rejestrze sprawców przestępstw na tle seksualnym.
4. Kandydaci do zatrudnienia w Ośrodku składają oświadczenie dotyczące niekaralności.
5. Ośrodek będzie zwracał uwagę na konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w przypadku zewnętrznych Wykonawców usług.

Rozdział III

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi a pracownikami Ośrodka

§5

1. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi a pracownikami Ośrodka:

- 1) pracownik zobowiązany jest do zachowania w poufności informacji uzyskanych w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną pracą, dotyczących zdrowia, niepełnosprawności, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, seksualności, orientacji seksualnej, pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub światopoglądów dziecka,
 - 2) pracownik zobowiązany jest do równego traktowania dziecka, nie może faworyzować dzieci, powinien doceniać i szanować dzieci,
 - 3) pracownikowi nie wolno w obecności dziecka niestosownie żartować, używać wulgaryzmów, wykonywać obraźliwych gestów, wypowiadać treści o zabarwieniu seksualnym, czy zachowywać się w obecności dziecka w sposób niestosowny,
 - 4) pracownik Ośrodka zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat, bądź działanie wobec dziecka jest adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci,
 - 5) pracownik Ośrodka powinien działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych współpracowników, tak aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania, powinien być zawsze przygotowany na wyjaśnienie swoich działań,
 - 6) w przypadku, kiedy pracownik zauważy niepokojące zachowanie lub sytuację, gdzie jest podejrzenie o nieprzestrzeganiu niniejszych Standardów zobowiązany jest do bezzwłocznego poinformowania Dyrekcji Ośrodka (np. jakiegokolwiek relacje romantyczne, czy zauroczenie dziecka w pracowniku, bądź pracownika w dziecku).
2. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi a pracownikami Ośrodka poza godzinami pracy:
- 1) co do zasady kontakt pracownika Ośrodka z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy,
 - 2) pracownik Ośrodka nie może zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy, obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji tj.: prywatny telefon, e-mail, komunikatory, czy media społecznościowe,
 - 3) jeżeli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami/opiekunami prawnymi/opiekunami tymczasowymi poza godzinami pracy są służbowe kanały komunikacji tj. służbowy telefon, e-mail,
 - 4) utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie prawni/opiekunowie tymczasowi są osobami bliskimi wobec pracownika Ośrodka), wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących dzieci i ich rodziców/opiekunów prawnych/opiekunów tymczasowych.
3. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi a pracownikami Ośrodka on-line:
- 1) na terenie Ośrodka nie ma urządzeń elektronicznych, udostępnianych dzieciom, z dostępem do sieci Internet,
 - 2) w trakcie kontaktu z dzieckiem na terenie Ośrodka osobiste urządzenia elektroniczne powinny być wyłączone lub wyciszone, a funkcjonalność bluetooth wyłączona na terenie Ośrodka,
 - 3) pracownik Ośrodka nie może nawiązywać kontaktów z dziećmi poprzez np. przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w Internecie, w tym w mediach społecznościowych,

- 4) pracownik Ośrodka powinien być świadom cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej aktywności w Internecie, w tym w mediach społecznościowych,
4. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w kontakcie indywidualnym z psychologiem:
- 1) konsultacje psychologiczne odbywają się za wiedzą i zgodą rodzica/opiekuna prawnego/opiekuna faktycznego,
 - 2) pracownik zobowiązany jest do zapewnienia dziecku stosownej pomocy psychologicznej w związku z występującą sytuacją kryzysową,
 - 3) spotkania pracownika z dzieckiem odbywają się na terenie Ośrodka,
 - 4) pracownik podczas rozmowy z dzieckiem okazuje szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie,
 - 5) pracownik uważnie wysłuchuje dziecka i stara się udzielać odpowiedzi dostosowanej do sytuacji i ich wieku,
 - 6) zabronione jest nagrywanie wypowiedzi dziecka, utrwalanie jego wizerunku poprzez zdjęcia, zrzuty ekranu, korespondowanie z nim poza spotkaniem, dotykanie, utrzymywanie z nim relacji wykraczających poza standardy pomocy psychologicznej.

Rozdział IV

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

§6

1. Pracownicy Ośrodka posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich m.in. tj.:
 - 1) dziecko ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić,
 - 2) dziecko jest zaniedbane,
 - 3) dziecko boi się rodzica/opiekuna prawnego/opiekuna tymczasowego lub/i boi się przed powrotem do domu,
 - 4) dziecko cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne m.in. tj. bóle brzucha, bóle głowy, mdłości,
 - 5) dziecko jest bierne, wycofane, uległe, przestraszone, depresyjne itp.,
 - 6) dziecko zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.,
 - 7) dziecko używa wyrobów tytoniowych, alkoholu, środków psychoaktywnych, innych,
 - 8) dziecko w rozmowach, w zachowaniu, w pracach artystycznych, przejawia dominowanie elementów/motywów seksualnych,
 - 9) dziecko ucieka z domu,
 - 10) dziecko mówi o krzywdzeniu, przemocy, itp.
2. Jeżeli z objawami u dziecka współwystępują określone zachowania rodziców/opiekunów prawnych/opiekunów tymczasowych, to podejrzenie, że dziecko jest krzywdzone może być uzasadnione.
3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy Ośrodka podejmują rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi/opiekunami tymczasowymi przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia w Ośrodku i motywują ich do podjęcia działania w celu zmiany zachowania oraz zmiany obecnej sytuacji.
4. Pracownicy Ośrodka monitorują sytuację poprzez obserwację dziecka, objętego pomocą Ośrodka.

§7

1. Każdy pracownik Ośrodka, który podejrzewa lub posiada informacje o krzywdzeniu dziecka przekazuje pisemnie informacje dotyczącą sytuacji danej rodziny do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego lub pracownika socjalnego, który w ramach swoich działań realizuje zadania wynikającej z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej i m.in.:
 - 1) prowadzi pracę z rodzinami przeżywającymi trudności, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
 - 2) prowadzi działania interwencyjne i zaradcze w sytuacjach bezpieczeństwa dzieci,
 - 3) sporządza „Niebieskie Karty”,
 - 4) współpracuje z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

§8

1. Każdy pracownik Ośrodka zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich. Jeśli podejrzewa lub zauważa symptomy, że taka sytuacja zachodzi, ma obowiązek podjęcia działania w celu zapewnienia dziecku wsparcia i bezpieczeństwa.
2. Jeśli zachodzi taka konieczność, to każdy pracownik Ośrodka ma obowiązek zapewnić dziecku pierwszą pomoc i zawiadomić odpowiednie służby.

Rozdział V

Procedura interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego

§9

1. Jeśli pracownik Ośrodka podejrzewa lub zauważa symptomy świadczące o podejrzeniu krzywdzenia dziecka (w tym przez rodziców/opiekunów prawnych/opiekunów tymczasowych, czy partnera rodzica/opiekuna prawnego/opiekuna tymczasowego), że dziecko jest krzywdzone, doświadcza np.:
 - 1) przemocy fizycznej, emocjonalnej, czy wykorzystywania seksualnego,
 - 2) zaniedbania, w tym: zdrowia, edukacji, higieny, żywienia, ubioru nieadekwatnego do warunków atmosferycznych,
 - 3) doświadcza działań mających na celu spożywanie wyrobów tytoniowych, alkoholu, środków psychoaktywnych, innych,
 - 4) doświadcza kontaktu z pornografią, w tym dziecięcą,jest zobowiązany niezwłocznie podjąć następujące kroki interwencyjne:
 - 1) zapewnić dziecku bezpieczeństwo i wsparcie,
 - 2) zapewnić dziecku pierwszą pomoc, w tym pomoc medyczną,
 - 3) zapewnić dziecku możliwość rozmowy z psychologiem,
 - 4) przeprowadzić rozmowę z rodzicem/opiekunem prawnym/opiekunem tymczasowym w celu wyjaśnienia okoliczności podejrzenia krzywdzenia dziecka,
 - 5) jeśli pracownik Ośrodka doszedł do wniosku, że dziecko może być krzywdzone przekazuje informacje do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego lub pracownika socjalnego

- 6) w przypadku stwierdzenia, że dziecko doświadcza przemocy pracownik Ośrodka w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego zobowiązany jest do zawiadomienia odpowiednich instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa tj.: Komenda Policji w Nowym Sączu, Sąd Rejonowy w Nowym Sączu, czy Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu,
- 7) w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka stosuje się procedurę „Niebieskiej Karty”,

§10

1. Po ujawnieniu krzywdzenia małoletniego Ośrodek podejmuje czynności w ramach swoich kompetencji w celu wsparcia dziecka.
2. Małoletni oraz jego rodzic/opiekun prawny/opiekun tymczasowy otrzymuje informacje na temat dostępnej oferty wsparcia w Ośrodku, jak i w instytucjach, które mogą być pomocne w ustaleniu planu wsparcia.
3. Sytuacja dziecka, objętego pomocą Ośrodka jest monitorowana w celu realizacji planu wsparcia.

Rozdział VI

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku małoletnich

§11

1. Dane osobowe małoletnich podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych — „RODO”) oraz w ustawie z dnia 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych,
2. Pracownik Ośrodka ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
4. Pracownik Ośrodka nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o małoletnim ani o jego rodzicu/opiekunie prawnym/opiekunie tymczasowym.
5. Pracownikowi Ośrodka nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (tj. filmowanie, fotografowanie) na terenie Ośrodka.
6. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych rodzica/opiekuna prawnego/opiekuna tymczasowego małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

Rozdział VI

Postanowienia końcowe

§12

Niniejsze Standardy są ogólnodostępnym dokumentem dla pracowników Ośrodka, małoletnich i ich rodziców/opiekunów prawnych/opiekunów tymczasowych.

§13

1. Pracownicy Ośrodka zapoznają się z niniejszymi Standardami i potwierdzają ten fakt na oświadczeniu, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego Standardów.
2. Pracownicy Ośrodka mają obowiązek przestrzegać niniejszych Standardów i jego załączników.
3. Nieprzestrzeganie lub naruszenie niniejszych Standardów traktowane jest jako działalność na szkodę Ośrodka.
4. Pracownicy naruszający postanowienia niniejszych Standardów ponoszą odpowiedzialność porządkową i dyscyplinarną przewidzianą odpowiednimi przepisami.

§14

Zmiany lub uzupełnienia niniejszych Standardów dokonywane są w formie pisemnej.

§15

Do wszelkich spraw nieuregulowanych niniejszymi Standardami mają zastosowanie odpowiednie przepisy.

§16

Niniejsze Standardy wchodzi w życie z dniem 15 lutego 2024.